

279601

No. ocazional pentru congres.

Anul XI.

Cluj, la 20 August 1930.

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTA PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

Redactor:
ANDREI PORA

Secretar de redacție:
GAVRIL ALMAȘIANU

Cuprinsul:

Congresul Asociației învățătorilor din Ardeal la Sighetul-Marmației.

Ioan Suciu: Administrația școlară.

Raportul general al Asociației regionale a învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș pe anul 1929—30.

Căminul Fetelor de învățători în anul școlar 1929—1930.

Fundațiunea Gheorghe Lazăr.

Casa Învățătorilor din Cluj în anul 1929—30.

Cronică. — Concurs. — Oficiale. — Cărți școlare.

Redacția: Cluj, Casa Învățătorilor.

Administrația: Cluj, Piața Ștefan cel Mare No 5 (Banca Învățătorilor)

CLUJ

TIPOGRAFIA BERNAT, STR. REG. 83. No. 8.

1930

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ.
REVISTA PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

Congresul Asociației învățătorilor din Ardeal la Sighetul-Marmației.

Comitetul central al Asociației învățătorilor români din Ardeal, Crișana și Maramureș, și comitetul Fundației „Gheorghe Lazăr”, convoacă a douăsprezecea adunare generală ordinară a Asociației și a X-a adunare generală ordinară a „Fundației Gheorghe Lazăr” pe zilele de 29 și 30 August a. c. în orașul Sighetul-Marmației, sala prefecturii județene, cu următoarea ordine de zi:

I. Ședința I-a a Asociației la 29 August.

1. Participarea la serviciul divin.
2. La ora 10 a. m. deschiderea adunării generale.
3. Raportul comitetului central.
4. Raportul casierului general, proiectul de buget pe anul 1931 și gestiunea Căminului fetelor de învățători din Cluj pe anul școlar 1929—30.
5. Raportul redacției și administrației revistei „Învățătorul”.
6. Alegerea a 3 comisii de verificare.
7. Conferință ținută de d. D. V. Ţoni.
8. Cursurile complimentare.
9. Masă comună.

II. Ședința II-a a „Fundației Gheorghe Lazăr” la 29 August.

1. La ora 4 d. a. deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului central.
3. Raportul casierului general.

4. Raportul dir. Casei Învățătorilor din Cluj și prezentarea gestiunii pe anul fin. 1929.
5. Alegerea a 2 comisiuni de verificare.
6. Pregătirea universitară a învățătorilor.
7. Cercurile culturale.
8. Salarizarea corpului didactic primar.

III. Ședința III-a a Asoc. la 30 August.

9. Rapoartele comisiunilor de sub p. 6 și 5.
10. Alegerea Comitetului F. Gh. Lazăr.
11. Votarea statutelor Asociației regionale și alegerea comitetului pe baza noului statut.
12. Eventuale propuneri.
13. Inchiderea adunării generale.

Consiliul general al Asociației se va întruni în ședință în preziua adunării, Joi în 28 August c. ora 6 d. a. Propunerile pentru adunarea generală se vor înainta Asociației (Cluj Casa Învățătorilor) cu 8 zile înainte de adunare.

În ziua de 31 August, Duminică, congresiștii vor face o excursiune în Cehoslovacia. Incartiruirea se va face de către secția Maramureș.

Cluj, la 10 Iulie 1930.

G. Bochiș

v. președintele Asoc.

Gavril Almășianu

secret. general.

Traian Șuteu

v. președintele F. Gh. Lazăr

Andrei Pora

secretar general.

Administrația școlară.

Baza organizării sociale de azi este în primul rând cultura. Iar baza acestei culturi este școala.

Organizația socială de azi, nici nu se poate îndrepta nici evolua în raport cu cerințele și spre folosul colectivității, decât prin cultură, adică prin școală. De aceea:

I. Școala în orice loc și ori unde este exponentul colectivității a unei comune atât din punct de vedere cultural, cât și moral și material.

II. Școala este oglinda acelei comune.

III. Școala trebuie să servească ca model celeilalte autorități comunale, dar în special cetățenilor din orice punct de vedere.

Școala ca orice instituție și autoritate recunoscută persoană juridică, ca și orice persoană particulară, își are gospodăria, își are avutul și cheltuelile ei. Gospodăria ei este complexă căci și necesitățile ei sunt complexe, necesități ivite în urma timpului și mediului în care am ajuns și în care trăim.

În dragoastea de neam și țară, autoritățile noastre superioare, pentru o mai perfectă administrare și o mai mare înflorire din toate punctele de vedere, iau măsuri și dau diferite ordine, se elaborează diferite proiecte de legi și regulamente, cari toate au de scop înflorirea așezământului, care este școala.

Azi avem o lege și un regulament a învățământului primar, care conțin dispozițiuni pentru cele mai mărunte chestiuni, după unii chiar prea multe. De aici și din acest loc țin să afirm sus și tare că orice dispozițiune din lege și regulament își are rostul și locul ei și nimic, dar absolut nimic nu este superflu.

Mai avem ordinile și circulările primite dela autoritățile noastre superioare, care toate au ca scop de-a complectă și a desluși și mai bine dispozițiunile legale, care toate sunt date, făcute cu scopul ca aceasta instituție numită școală să fie la înălțime, să corespundă complect rolului și scopului urmărit prin ea.

Dacă avem atâtea și atâtea dispozițiuni, pe care trebuie să le executăm, se naște întrebarea; suntem noi învățătorii niște simpli executanți sau pentru complectarea lor în interesul înfloririi și buneii stări a școlii avem și noi partea noastră de inițiativa? La aceasta întrebare răspund cu un categoric da.

Învățătorului i-se lasă libertatea de a-și afirmă personalitatea, de a-și materializă râvna și ambiția personală, în interesul școlii și a binelui obștesc.

Învățătorul cu dragoste de neam poate face mult, căci orice dispozițiune aplicată inteligent aduce numai bine asupra celor avizați.

Și aci este marele rol al nostru, aici putem intradevăr să muncim cu râvnă și abnegație pentru binele neamului.

Nouă învățătorilor ni se obișnuște a ni se spune cu un cuvânt răsunător apostoli ai neamului. Se naște întrebarea merităm noi întotdeauna acest titlu, așa zis de satisfacție morală, sau suntem numiți numai având în vedere salarizarea noastră slabă în raport cu munca depusă și scumpetea timpului?

Acest titlu nu trebuie să-l merităm sub nici un motiv, pentru interese materiale; acest titlu trebuie să ne nizuim să-l merităm în adevăratul lui înțeles și ca adevărați apostoli să aducem numai bine și lumina prin faptele noastre.

Prin urmare noi trebuie să știm să aplicăm legea și regulamentul și ordinile superioare în mod inteligent. Căci lucru

știut este de toți că o dispozițiune se poate aplica în mai multe feluri și bine și rău.

Într'un fel se vor prezenta lucrurile și alt efect vor avea când noi vom aplica dispozițiunile fără să ne dăm osteneala de-a face pea cei cărora se aplică să o înțeleagă și să o afle de bună și astfel să o primească cu drag și simpatie. Și alt efect va produce aplicarea unei dispozițiuni, când înainte de aplicare ne vom nizuî ca să fie primită cu simpatie.

Din cele expuse mai sus se vede ce mare rol are învățătorul de chemarea sa și menirea lui în societate și rolul lui este cu atât mai mare, mai important cu cât el formează baza vieții fiecărui element, el formează baza pe care se construiește marele edificiu al neamului.

Iar dacă bază este slabă și șubredă atunci edificiul nu rezistă, să dărâmă.

Să dărâmă acel edificiu frumos, făcut prin multe jerte de moșii și strămoșii noștri.

Iar noi să nu putem fi susprionați de acest lucru, căci ar fi cea mai mare crimă. Deci este de datoria noastră de a lucra astfel ca să merităm cu drept cuvânt numirea de *apostoli al neamului*.

Și acum în continuare să trec și să spun ceva în legătură cu subiectul ce mi-am propus să dezvolt.

Am spus la început că administrația școlii este un lucru complex, care pentru a fi condus bine cere ca învățătorul să fie un om dotat cu tot felul de cunoștințe, pe lângă cele culturale să aibă cunoștințe sociale, agronomice și chiar de contabilitate, căci situația în comunele noastre rurale este de așa natură încât el trebuie să fie un totum factum, mai trebuie să cunoască la perfecție și obiceiurile comunei unde funcționează, dacă nu le cunoaște trebuie să și le însușiască în cel mai scurt timp, căci nu mai cunoscându-le va putea să le combată pe cele rele și să încurajeze pe cele bune.

Școala în zilele noastre este dotată cu o avere mai mare decât în trecut și deși este de stat, din punct de vedere material este în strânsă legătură cu oamenii și cu autoritățile comunale, toate aceste în urma dispozițiunilor legii.

Școala are avere și încasări dela comună pe care trebuie să le chivernisească, să le încaseze și să le cheltuiască cu chibzuială.

Legea prevede, ca pentru aceasta chivernisire să ia naștere în fiecare comună, unde este școala un comitet de cetățeni așa numit *comitet școlar*.

Este lucru știut, că învățătorul face de drept parte din acest comitet și îndeplinește în cele mai multe cazuri funcțiunea de secretar.

De activitatea acestui comitet atârnă înflorirea materială a școlii și dacă ai la dispoziție partea materială este ușor să

muncești. Este mai ușor să faci ca acea școală să fie la înălțime și din punct de vedere cultural, adică didactic.

Și acum mă întreb care dintre noi nu știe ce valoare morală și materială reprezintă acest comitet pentru școală, cu un învățător cu dragoste de neam și ce valoare morală și materială reprezintă cu un învățător indiferent la lucrurile, ce interesează școala?

Din cele de mai sus reiese în mod clar, că învățătorul este factorul important din comitet din toate punctele de vedere și dacă este așa, apoi el nu trebuie să fie inactiv, el trebuie să muncească mereu să clarifice și să facă ca membrii să cunoască bine adevăratul rol al dispozițiilor superioare. El trebuie să facă ca membrul să cunoască în mod perfect menirea școlii, precum și foloasele ce le aduce pentru el ca individ și pentru toți ca națiune.

Dacă cunoaștem starea culturală a comunelor noastre rurale, apoi numai atunci ne putem da seama de ce muncă trebuie să desvolte un învățător în sânul comitetului, pentru înflorirea instituției, pe care o conduce.

Țăranul român este iubitor de carte, dar el nu acceptă nimic fără să cunoască îndeajuns și în aceasta clarificare stă marea contribuție de muncă, ce trebuie să depună învățătorul.

Învățătorul mai trebuie să aibă și alte lucruri în vedere. Să se cugete că el alături de preot este părintele sufletesc atât acelor mici cât și a celor mari, ba chiar al bătrânilor. De aceea el trebuie în toate să fie exemplu, dar mai ales în *muncă, cinste și omenie*.

Învățătorul, care dispune de aceste trei mari calități, va reuși să ducă școala și chiar comuna la înflorire și bună stare. Căci prin munca lui neprecupețită va face ca și cetățeanul să o iubească.

Prin cinstea lui îi va face și pe ei cinstiți.

Și prin omenia lui va face ca și locuitorii acelei comune să fie buni și înțelegători unii față de alți.

Iar din toate acestea nu răsare decât bine.

Munca învățătorului în aceste chestiuni nu este numai cu vorba ci și cu fapta, deoarece el fiind secretarul comitetului, îi revine ca să ia și să traducă în fapte toate inițiativele bune și de folos.

El conduce conform legii și regulamentului toate scriptele acestui comitet, care tot așa ca și gospodăria trebuie să fie clare și ținute model, așa în cât oricine ar avea dorința să controleze să rămână pe deplin mulțumit.

După ce am văzut cu își desvoltă învățătorul activitatea în sânul comitetului școlar, să vedem acum ce trebuie să facă tot pentru școală.

Și acum mă voi ocupa cu administrația propriu zisă a școlii.

După ce învățătorul muncește conștientios în sânul comitetului școlar ca intelect și din punct de vedere social, apoi el trebuie să-și continue aceasta muncă cu administrarea propriu zisă a școlii.

În primul moment ni s'ar părea foarte simplu, dar aceasta este o chestiune complexă, unde își poate valorifica și pune în practică cunoștințele lui de bun gospodar.

Căci școala cu păreți goli și poate și aceia pe cale de a se dărâma nu valorează nimic.

A prevede școala cu o bibliotecă și cu tot ceea ce este necesar din punct de vedere didactic, iar edificiul propriu zis să fie un edificiu model de curățenie și bună stare nu este un bun care vine dela sine ci trebuie muncit.

Pe urmă în interior câte și câte nu sunt de făcut și câte și mai câte lucruri nu reclamă o cultură generală, fără de care nici nu se poate concepe o administrație bună.

În interior, în ce privește aranjamentul, conducerea registrelor și în special în ce privește aplicarea pedepselor trebuie să umblăm cu o mare circumspecție și precauțiune și aceasta este partea cea mai sensibilă a administrației interne. Să căutăm să convingem mai mult cu vorba decât că vom aplica legea și regulamentul.

Cred că nici nu trebuie să amintese că scriptele din acest punct de vedere trebuie să fie model și conform regulamentului.

Nu am adus exemple concrete în ce privește conducerea tehnică, scripturistică a administrației școlare. Cred că mai nimerit este dacă mă refer la unele călăuze și îndrumări date de colegii noștri cu multă experiență și competență, cari au editat în conformitate cu regulamentele niște călăuze foarte practice, care totdeauna trebuie consultate.

Dacă vom conduce administrația școlii după principiile expuse mai sus, vom avea mulțumirea sufletească, că am contribuit și noi cu ceva la opera strămoșilor noștri, la întărirea și consolidarea scumpei noastre patrii.

Iar ca satisfacție să ne fie mulțumirea sufletească și crezul că ni se spune pe drept și pentru munca depusă: „Apostolii Neamului.“

Ioan Suci

Inv. dir.

în comuna Luna de Jos, jud. Cluj.

Raportul general

al Comitetului Central al Asociației regionale a învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș pe anul 1929—1930.

Onorată adunare generală !

Asociația noastră, cu anul ce a expirat și cu evenimentele ce s'au petrecut și despre care venim să vă raportăm, a intrat de a binele în al doilea deceniu al existenței sale. Raportul ce vi-l prezentăm este al doisprezecelea în ordinea cronologică a adunărilor generale ordinare ținute până în prezent.

Cu ocazia adunării generale din anul trecut, implinindu-se zece ani de dăinuire a Asociației învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș, am socotit de potrivit, să facem un rezumat scurt al istoricului momentelor mai importante, ce s'au succedat an cu an în viața organizației noastre profesionale. Arătăm în acel raport, că Asociația, când și-a început activitatea și-a precizat bine scopurile și mijloacele de care avea să se servească întru ajungerea lor. Am mai arătat, că deși scopurile au fost atât de multiple, și mijloacele atât de modeste, totuși în curs de zece ani n'a rămas nici o țintă, nici o problemă, pe care vremea și împrejurările punându-o în fața școlii și interesând de aproape școala și pe învățători să nu fi fost urmărită cu aseditate.

Toate problemele, izvorite din scopurile definite cu ocazia înființării Asociației, au fost atacate, unele din ele fiind definitiv soluționate, iar altele reprezentând mersul vieții însăși, interesele permanente și incontinuuă desfășurare în raport cu școala și viața învățătorescă, — și-au primit soluția dictată de moment, urmând ca după timpuri și împrejurări să poată fi perfecționată.

Cu un cuvânt n'a fost nici un punct, între cele cuprinse în Art. 2 și 3 din statutele Asociației votate în anul 1919, care să nu fi format obiect de preocupate intensă, și din care să nu ne fi ales barăm cu un început de realizare.

Astfel cu drept cuvânt, președintele Asociației noastre, în cuvântarea sa de deschidere solemnă a adunării generale jubilare din anul trecut la Alba-Iulia, a putut afirma, că programul de muncă, ce și-a făurit Asociația noastră la înființarea ei, în primul său deceniu de existență a fost epuizat. Rămâne ca în cursul deceniului al doilea prin muncă energică și perseverență, să lărgim cadrele și pe bazele construite solid în curs de 10 ani să realizăm cât mai mult și mai amplu din idealurile și aspirațiile inerente tagmei noastre.

În acest sens și pe acest făgaș s'a și desfășurat activitatea Asociației noastre în primul an din al doilea deceniu în care am intrat.

Onorată adunare generală,

Când raportăm despre lucrurile mai principale din activitatea ce s'a săvârșit la Asociația noastră în anul 1929|1930 (dela adunarea din Alba-Iulia și până azi), pentru ca oricine să fie încredințat de linia de conduită, care n'a fost părăsită niciodată, ținem să reproducem și apoi să comentăm puțin punctul c) din Art. 2 al statutelor noastre, prin care au fost fixate scopurile Asociației. Și în anume în acest punct se spune textual: „*Scopul Asociației este ridicarea prestigiului corpului didactic, înălțarea membrilor și conlucrarea întru înființarea unei Asociații a învățătorilor români din întreaga Românie mare*“.

Va să zică, încă din momentul înființării Asociației noastre s'a prevăzut, că numeroasele deziderate și variatele nevoi, între care se sbăteă școala și învățătorul, numai așa vor putea fi împlinite, dacă învățătorimea întreagă din această țară va fi strânsă la olaltă și va reprezenta o forță unică indestructibilă, printr'o „*Asociație a învățătorilor români din întreaga Românie-mare*“. Zece ani dearândul acest scop ne-a stat în față și n'a fost perdut din vedere nici un moment. D-Voastră cunoașteți cu toții, că în marele ceas al Istoriei noastre, neamul românesc de sub diferitele stăpâniri străine, unindu-se cu Patria-mamă și pe terenul de organizare al vieții școlare și învățătorești a venit cu specificul ce i l-a dat viața socială și politică aparte trăită. Acest specific nu putea fi ras din primul moment al unirii noastre celei mari. Erau atâtea interese și stări de lucruri specială, care trebuiau echivalate și aflată forma cea mai potrivită, pentru a se intra fără nici o jignire a uneia sau a alteia dintre părți în ritmul, în prevederile și în noua situație unitară generală, ce s'a creat. Pe lângă puterile omenești, care lucrau la aceasta unificare, mai trebuia să lucreze și elementul cel mai principal, în asemenea cazuri și pentru asemenea lucruri. Acest element a fost *timpul* . Zece ani au trebuit până să fie netezite toate aspirațiile și toate diferențierile dintre o stare de fapt și de drept, în raport cu o altă stare. A fost nevoe de 10 ani de conlucrare, în care timp inv. din Ardeal, Crișana și Maramureș strânsă într'o organizație de sine stătătoare și-a susținut punctul de vedere, interesele și avantajile speciale eluptate în cursul vremii, până când s'a aflat formula cea mai potrivită de încadrare în starea generală existentă de astăzi. În urmă ne mai rămânând nimic, ce ar fi reclamat intervenții și susținere izolată, Asoc. inv. din Ardeal, etc. s'a contopit cu totul în marea „*Asociație generală a membrilor corpului did. primar din România*“. Acesta este primul lucru mare și nou săvârșit și perfecționat în cursul anului de care raportăm.

Astăzi vechea noastră Asociație nu mai există în forma în care a dăinuit în curs de 10 ani. Astăzi învățătorimea din Ardeal, Crișana și Maramureș este constituită în Asociația regio-

nală, care formează parte întregrăntă și indisolubilă a Asoc. gen. a corpului did.-primar din România. Deci de aci încolo vorbind de activitatea Asociației noastre, vorbim de activitatea unei regionale, desfășurată în cadrele și cu concursul unei Asoc. generaie învățătoresți din întreaga țară. Marele probleme dela ordinea zilei și care interesează de aproape în prezent școala și pe învățătorii acestei țări, numai fiind la îndemână o organizație puternică și cu conducere unică, cum este astăzi Generala, vor putea fi susținute și soluționate satisfăcător pentru noi toți. În vederea lucrurilor mari ce ne așteaptă și în vederea, ca Asociația regională a învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș să-și poată desfășura programul activității sale atât de general din al doilea deceniu, cu acelaș succes, cu care și-a dus la îndeplinire programul mai restrâns și local din primul deceniu, asigurăm conducerea centrală a Asociației-generale de toată ascultarea și devotamentul nostru.

Și acum înainte de a arăta obiectivele mai de seamă pe care s'a străduit ale atinge regionala noastră în cadrele și după indicațiile de muncă și luptă date de generală, vom espune în câteva cuvinte modul cum a decurs organizarea Asociației-gen. a membrilor corp. did.-primar din România.

Contopirea Asociației noastre în Asociația generală a fost hotărîtă cu mare însuflețire de adunarea generale în sala Unirei din Alba-Iulia în 29 Aug. 1929. La sfârșitul ședinței solemne, adunarea a aclamat următoarea moțiune cetită în numele învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș de către d-l C. Iencica : *Când în aceasta sală a sunat hotărîrea mare, întreaga suflare românească a tresărit de bucurie. Învățătorimea română nu peste mult s'a adunat la Sibiu pentru a-și spune cuvântul. La baza organizației noastre au stat statutele Asociației învățătorilor din Vechiul-Regat. În timp de zece ani învățătorimea ardeleană făcând experiență de conducere, astăzi simte dorința de a îmbrățișa dorința fraților de pretutindenea în vederea înființării unei mari Asoc. învățătoresți pe țară. Și aceasta dorință trebuie să devină o realitate încă din acest loc și din acest moment. De aceea Învățătorimea din Ardeal, Crișana și Maramureș întrunită în al XI-lea congres în cetatea unificării spirituale și naționale, hotărîrește unificarea Asociației lor cu Asociația generală a învățătorilor. Indrumază Comitetul central și Consiliul general să la contact în cel mai-scurt timp cu Asociația soră și să prelucreze un statut unic pentru învățătorimea din întreg cuprinsul țării, pe baza principiului descentralizării și chivernisirii proprii pe județ, regiune și țară.*

La 23 Sept. 1929 delegații tuturor Asociațiilor s'au și întrunit în București și au redactat proiectul de statut unic. În zilele de 6 și 7 Dec. 1919 delegați din toate secțiile județene intrunindu-se iarăș în București au examinat și votat statutele Asoc. generale, din acel moment aceasta Asociație unică luând ființă

după toate formele, alegându-se conducerea centrală cu reprezentanții din toate părțile.

Cea dintâiu mare problemă, ce s'a pus și pentru care a militat Asoc. gen. și în cadrele acestea și Asoc. noastră regională încă din a doua zi după înființare, a fost chestia salarizării. Este îndeobște cunoscută starea ilegală, în care e ținută învățătorimea de ani de zile sub raportul salariului, de asemenea și salariul de mizerie ce-l primește învățătorul începător. Marele moment al luptei în aceasta direcție a fost în zilele de 7 și 8 Dec. 1929. Atunci prin extraordinarul congres al corpului didactic de toate gradele s'a făcut cea grandioasă manifestație, s'au votat moțiunile și s'au făcut intervențiile, de al căror răsunset la timpul său a fost prătunsă presă, opinie publică și mai presus de toate n'au putut rămâne indiferente nici locurile chemate a da satisfacție cauzei drepte. Că în urma acestei mari mișcări dăscălești la ce rezultat s'a ajuns, de asemenea să știe și credem, că e de prisos o mai amănunțită dare de seamă. Reținem numai atât, că s'a făcut un început de îmbunătățire și s'a obținut categorica declarație dela cel mai înalt loc, că atâta vreme, cât corpul didactic nu va fi pe deplin și legal satisfăcut sub raportul salarizării, nici unei alte categorii de funcționari din țară nu i se va putea face îmbunătățire de leafă.

Chestia salarizării pentru corpul didactic însă a rămas deschisă și după rezultatul dat de manifestația din București. Și astfel după zilele de 7 și 8 Dec. 1929 și sub influența însuflețirii, ce a stăpănit spiritele în acel timp, asistăm la un alt fapt de mare importanță pentru viața noastră dăscălească. E vorba de faptul federalizării asociațiilor corpurilor didactice de toate gradele din țară. Ideea și necesitatea federalizării s'a ivit cu ocazia congresului din București. Aceasta federalizare însă a fost organizată și îndeplinită în lunile următoare. Astfel în ziua de 23 Martie c. — procesul de federalizare până la aceasta dată fiind terminat — la un simplu ordin al conducerii centrale a federalei din București, s'au ținut adunări ale membrilor corpului didactic în toate capitalele de județe din țara întreaga, reluându-se iarăș în discuție problema salarizării și celelalte deziderate ale corp. did. de toate gradele în legătură cu aceasta problemă. În felul acesta, odată chestiunea pusă, este menținută în continuu la suprafață și nu va fi lăsată din mână, până în momentul justei și echitabilei ei soluționări.

Onorată adunare generală,

Din cele premerse reesă, că anul de care ne ocupăm, sub raportul intereselor noastre de breslă, a fost predominant de trei mari momente. *a)* Strângerea rândurilor tuturor învățătorilor din țară într'o puternică și unică Asociație; *b)* Lupta începută și dusă pe cea mai ardentă problemă actuală, care e *salarizarea* și *c)* Înființarea federației Asociațiilor corp. did. de toate gradele

din țară. Fără îndoială, că toate aceste trei lucruri, pentru Asociația noastră — azi regională — înseamnă pășirea pe un alt tărâm, pe alt pedestal, de cât pe care a stat până în anul trecut. Pe un tărâm, de pe care se pot întrevedea de pe acum alți sorți de izbândă în marile scopuri, ce-i stau înainte pentru realizarea. De aici înainte nu mai suntem singuratici — noi într'o parte și alții în alta — în lupta ce o ducem pentru atingerea aceleași ținte. Azi patruzeci de mii de învățători stau sub un singur steag, închinându-se aceleaș idei și având un comandament unic. În aceasta rezidă marea însemnătate a Asoc. gen. a cop. didactic primar din România.

De forma în care Asociația noastră s'a încadrat ca regională în Asoc. generală, Vă prezentăm la locul convenit un proiect de statut, pe care Vă rugăm să-l examinați și în urmă să-l votați.

I. Biroul central al Asociației.

Activitatea biroului central al Asociației se rezună și în anul acesta, ca și în cei trecuți, la executarea hotăririlor luate de diferitele organe conducătoare ale organizației noastre. S'a nuzuit să fie expresia fidelă a doleanțelor învățătoarești și se reprezintă cu demnitate și tărie punctele de vedere și de interes general în diferitele chestiuni dela ordinea zilei. De altfel aprecierea felului în care a muncit acest birou, precum și rezultatele obținute, rămân să fie judecate de membri.

Biroul central a ținut neîntrerupt contactul cu subdiviziunile Asociației. A încurajat secțiile în activitatea și realizarea hotăririlor luate. A stat de veghe și a făcut tot posibilul să aibă în mână inițiativa tuturor chestiunilor, cari în curs de un an au avut referință cu școala și soarta dascălului. Și s'a dat membrilor singurateci deslușirile necesare, de câte ori s'au adresat centrului Asociației, fie și în chestiuni particulare de care erau preocupați. În cursul anului acest birou a rezolvit peste 120 acte întrate și a pregătit toate lucrările necesitate de cele câteva manifestări săvârșite de învățătorimea noastră în anul expirat.

II. Comitetul central.

Ca cel dintâiu și mai restrâns organ de conducere al Asociației, însărcinat, conform prevederilor statuare, cu atribuțiunea de a delibera și hotări în chestiuni mai urgente, comitetul central în cursul anului a ținut patru ședințe. Întâia ședință a avut loc la 3 Decembrie 1929. În aceasta ședință comitetul a examinat articol de articol proiectul de statut al Asoc. gen. A făcut observările și modificările ce le-a crezut de cuviință, pentruca situația regionalei noastre în cadrele Asoc. generale să fie cât mai bine precizată. Tot în aceasta ședință s'a decis felul în care secțiile Asoc. noastre să participe la adunare generale

extraordinară a generalei, care a avut loc în București la 6 Dec. 1929 în vederea votării statutelor și constituirei.

În ședința a II. din 2 Februarie 1930 se discută modalitățile în vederea continuării acțiunii începute pe tema salarizării corp. didactic. Tot în aceasta ședință se delegă cu conducerea agendelor prezidențiale ale Asoc. d-l Gavrilă Bochiș v. preș. în locul dlui preș. Traian Șuteu, care intrând în controlul învățământului în calitate de inspector general și-a înaintat demisia din prezidenție.

Ne facem o plăcută datorie, că precum atunci în ședința comitetului, așa și de data aceasta în fața adunării generale și în acest loc să ne reamintim de serviciile frumoase, de devotamentul și de dragostea cu care timp de un deceniu d-l Traian Șuteu, în calitate de președinte a condus destinele Asociației învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș. Când, din fruntea Asociației noastre a plecat unul dintre cei mai vrednici tovarăși, suflet bun și mare, desigur emoția ce ne-a stăpânit a fost așa de esplicabilă. Asociația timp de zece ani a avut marele noroc de a avea în fruntea sa pe omul, care prin voința, calitățile alese și în genere prin întreaga sa personalitate, a concretizat cum nu se putea mai bine străduințele și idealul spre care trebuie să nizuiască învățătorimea română.

Pentru munca depusă, pentru demnitatea cu care a prezentat și susținut cauzele Asociației, astfel ridicând prestigiul corpului nostru, noi cu toții și în special generațiile actuale dăscălești venim și cu o deosebită mândrie îi exprimăm d-lui Traian Șuteu și pe aceasta cale profunda noastră recunoștință și mulțumită.

Ședința III-a s'a ținut în 25 Martie 1930. De astă dată obiectul ședinței a fost un trist caz, ce a umplut de adâncă mâhnire și amărăciune sufletele noastre. Comitetul s'a întrunit, pentru a decide cele de cuviință în vederea înmormântării unui devotat membru al său. Regretatul Petru Bura, fost revizor școlar al județului Cluj, azi nu mai este în mijlocul nostru. N'avem cuvinte destul de impresionante, pentru a descrie persoana aceleuia, care a fost Petru Bura

Un muncitor neobosit, membru devotat al Asociației și F. Gh. Lazăr, al cărui cassier a fost încă dela întemeiere. Prin munca sa fără preget, prin devotamentul și abnegația sa a adus reale servicii Instituțiilor învățătoresști

În Petru Bura am pierdut persoana, care a întrupat în sine alese sentimente de coleg pretin și camarad. Moartea sa atât de timpurie produce adânci și dureroase regrete în sufletele noastre ale tuturor, cari l-am cunoscut.

Am pierdut un prieten sincer și gata de cele mai înalte jertfe, pentru triumful ideilor preconizate de organizațiile învățătoresști. Prin atitudinea sa, prin felul său de a fi, în viața socială s'a bucurat de simpatia celor mai întinse. În oficiul său a fost

omul conștientizării rare, ce l-a făcut să moară la datorie și din cauza datoriei. Via amintire rămâne în sufletele noastre ale acelor, cari l-am cunoscut.

Ca omagiu ce-i datorăm amintirii lui și în semn de recunoștință pentru serviciile aduse și calitățile cu care a fost înzestrat defunctul, să ne ridicăm într'un moment de tăcere.

În ședința a IV-a din 15 Iulie c. comitetul central a stabilit locul, timpul și programul adunării generale de azi.

Peste tot putem aminti, că comitetul central al Asociației noastre n'a întrelăsat nici o ocaziune, ca prin hotărârile luate să consolideze și să facă să prospereze viața noastră de organizație.

III. Consiliul general al Asociației.

Consiliul general s'a întrunit în preziua adunării generale. A discutat și analizat punct cu punct programul adunării. S'au luat măsurile și s'au dat directivele, după care să decurgă adunarea generală, ca astfel doleanțele și dezideratele învățătoresți să-și găsească forma cea mai potrivită de exprimare din partea adunării.

IV. Activitatea secțiilor.

Secțiile județene în anul în curs au continuat o muncă de reorganizare. Aceasta a fost determinată de însăși faza prin care a trecut Asociația noastră, înglobându-se statutului unic, secțiile au trebuit să se organizeze și să-și constituie conducerile conform nouilor prevederi statutare. În aceasta privință în genere secțiile și-au făcut datoria.

De asemenea secțiile au urmărit realizarea scopurilor, ce și le-au fixat în cursul vremii. În multe locuri s'au adunat și augmentat fondurile în vederea înființării de cămine, în alte părți pentru sanatorii învățătoresți, iar în altele s'au format băncii învățătoresți. Cu un cuvânt o continuă strădanie de mai bine și spre creațiune se poate observa în viața secțiilor în cursul anului de care ne ocupăm.

Iată pe scurt felul în care ni se prezintă fiecare secție aparte în anul 1929—1930.

1. *Secția județeană Arad.* Președinte Niculae Cristea. Raportul primit la centru despre activitatea dezvoltată în aceasta secție în anul trecut ne arată, că și-a ținut adunarea generală obicinită, s'a constituit și organizat conform nouilor statute. În subsecții au fost tratate un număr frumos de chestiuni în legătură cu viața școlară, viața socială și a îndatoririlor pe care le are învățătorul, pentru a deveni factor important în dezvoltarea stării culturale și sociale a poporului. Toate aceste probleme au fost date subsecțiilor pentru dezvoltare de către centrul secției.

De asemenea secția și-a făcut datoria în cadrul mișcării întreprinse de Asociația generală în chestia salarizării învățătoresți.

Totuși din unele afirmațiuni apărute pe calea presei și mai ales din o serie de relevări ajunse la cunoștința centrului Asoc. noastre regionale printr'o broșurică, care se ocupă în detaliu cu situația lăuntrică a secției Arad, reesă că nu ar există mult dorita armonie între toți membrii, cari o compun și mai ales între o bună parte a membrilor și între conducerea Secției.

De oarece într'o secție numai prin armonie și înțelegere deplină se poate creă ceva, și din acest loc cerem conducerii secției Arad, ca pentru întronarea desăvârșitei armonii să nu eziteze a luă măsurile și a aduce jertfa pe care o reclamă necesitatea de a puteă fi soluționată asemenea chestiune în asemenea cazuri.

2. *Secția județeană Alba de jos.* — Președinte Alexandru Duvlea. Secția a ținut adunarea generală anuală, în ca s'a ocupat de chestiuni ce privesc de aproape interesele școlare și învățătoarești. A înființat un cor din învățători și învățătoare cu care s'au dat apoi reprezentații și concerte în diferite centre din județul Alba, servindu-se în felul aceasta un scop cultural. Secția are organizată o societate de înmormântare și un fond în vederea înființării unui cămin învățătoresc în Alba-Iulia.

3. *Secția județeană Brașov.* — Președintele Nicolae Ivan. În secție s'a muncit conform programului înainte stătorit. Adunarea generală anuală s'a ținut la timp și constituirea comitetului s'a făcut conform dispozițiilor nouilor statute. Munca în direcția adunării fondurilor necesare pentru înființarea de cămin în secție a continuat cu intenzitate și în acest an. Preste tot secția Brașov este un organism viu și muncitor în cadrele regiunii noastre.

4. *Secția județeană Bihor.* — Președintele Alexandru Bărbulescu. O secție de membri harnici, capabili și gata de jertfă, când e vorba de a realiză ceva pentru interesul comun. Activitatea acestei secții e cu adevărat creatoare. Adunarea generală, ținută în anul de care raportăm, a fost o impozantă manifestare a dăscălimii bihorene.

5. *Secția județeană Cluj.* — Președinte Traian Șuteu. Munca de închegare a secției a continuat. În unele subsecții a fost desfășurată o vie activitate. În adunarea din 24 Martie c. membrii secției, care s'au prezentat într'un număr frumos, și-au spus hotărât cuvântul în chestia salarizării și s'au ocupat de nizuințele și frământările noastre de ordin general. În ce privește împlinirea îndatoririlor, față de Asociație, — ca achitarea regulată a cotizațiilor — secția Cluj e printre cele dintâi.

6. *Secția județeană Făgăraș.* — Președinte Octavian Pop. Secția Făgăraș a luat parte efectivă și a contribuit cu aportul său moral și material în toate chestiile ce-și cereau o soluționare în cursul anului. Contactul cu centrul Asociației l-a păstrat neintrerupt.

Reprezentanții săi au luat parte activă la toate întrunirile ținute de Asociațiile noastre învățătorești în vederea reorganizării săvârșită în anul trecut. Secția Făgăraș posedă la Rotbav-băi un lot, pe care intenționează a ridica un sanatoriu pentru învățătorii. În acest scop deja dispune și de un fond începător, ce urmează a fi augmentat an cu an.

7. *Secția județană Hunedoara.* — Președinte Sabin Jula. În anul trecut aceasta secție și-a ținut adunarea generală de reorganizare și constituire. S'a ales noua conducere, care a pus deja în aplicare măsurile menite să-și îndeplinească îndatoririle ce le au față cu organizația lor.

8. *Secția județană Mureș.* — Președinte Emil Drăgan. Adunarea generală regulată. Au fost tratate un număr de probleme instructive și de ordin pedagogic. De asemenea secția Mureș în întrunirile sale s'a ocupat și și-a spus cuvântul asupra tuturor chestiunilor, care au agitat viața dascălească în cursul anului.

9. *Secția județană Maramureș.* — Președinte Petru Popoviciu. În adunarea generală anuală s'a ales și constituit comitetul conform nouilor statute. S'a discutat mai multe probleme didactice. Subsecțiile au funcționat în mod regulat cu prelegeri și conferințe pentru popor. Cotizațiile de membru achitate regulat. Secția Maramureș prin activitatea și disciplina sa contribuie la întărirea și sporirea prestigiului dascălesc.

10. *Secția județană Năsăud.* — Președinte Gavril Bochiș. Secția și a ținut adunarea generală anuală. S'a conformat nouilor prevederi statutare. Prin muncă sistematică și tenace se urmăresc scopuri frumoase și folositoare pentru învățătorime în genere. Conducerea secției cu o deosebită sârguință lucrează pentru înființarea unui sanatoriu învățătoresc. În cursul anului secția a manifestat un viu interes pentru toate chestiunile dascălești dela ordinea zilei.

11. *Secția județană Sălaj.* — Președintele Simion Oros. Programul de activitate obișnuit în cursul anului a fost aplicat. Pentru toate chestiunile de interes școlar s'au căutat soluțiile cele mai potrivite. În subsecții s'a săvârșit o activitate de cultivare și ridicare a poporului, discutându-se pe lângă aceasta diferite chestii de ordin profesional. Secția posedă și un fond pentru ridicarea unui Cămin învățătoresc. A fost frumoasă și impunătoare manifestația de simpatie, făcută de membrii acestei secții cu ocazia trecerii la penzie, a d-lui Ioan Mango, revizorul școlar al județului Sălaj, care în tot timpul activității sale a fost un vrednic și devotat membru al Asociației noastre, aducând reale servicii. Aceasta manifestație prin felul cum a fost condusă, s'a transformat într'o sărbătoare, care a ridicat prestigiul și însemnătatea dascălului în ochii tuturor.

12. *Secția județană Sătmar.* — Președinte Gheorghe Medan. Și-a ținut adunarea generală regulată. Pentru toate chestiunile

dela dela ordinea zilei a ținut cel mai strâns contact cu centrul Asociației. Secția a efectuit o frumoasă activitate, manifestând un viu interes față de atâtea chestiuni școlare și învățătorești, ce s'au succedat în cursul anului.

13. *Secția județeană Someș.* — Președinte Virgil Pop. Aceasta secție e una dintre cele, care a îmbrățișat în totdeauna și astfel și în anul trecut, cu viu interes toate doleanțele tagmei noastre. Și-a ținut adunarea generală E la curent cu îndatoriile sale față de Asociație și muncește sistematic în vederea realizării unui Cămin învățătoresc în județ. În acest scop are deja adunate fonduri însemnate.

14. *Secția județeană Sibiu.* — Președinte Nicolae Jordan. Din actele sosite la centrul Asociației noastre reesă, că secția Sibiu s'a preocupat în cursul anului de toate problemele, ce au frământat viața noastră școlară și dăscălească. S'a străduit să-și mărească fondul pentru înființarea unui Cămin în Sibiu și prin prelegerile și conferințele ținute în subsecții a căutat să desvolte o muncă culturală și de ridicare a poporului.

15. *Secția județeană Turda.* — Președinte Emil Mureșian. Și în anul în curs conducerea secției a lucrat cu deosebire în direcția consolidării situației Căminului înființat. S'a străduit să ajungă la curent cu îndatoriile restante ce le-a avut față de Asociația. Pe lângă aceasta secția ținându-și adunarea generală s'a constituit conform prevederilor nouilor statute ale Asociației generale.

16. *Secția județeană Târnava-mare.* Președinte Nicolae Miuța. Secția s'a năzuit să desvolte programul de activitate obișnuit. În întrunirile avute s'a ocupat de nevoile și reajunsurile școlare și învățătorești, propunând soluții și formulând deziderate potrivite împrejurărilor. Ideea înființării unui Cămin în secție este ținută la suprafață.

17. *Secția județeană Târnava-mică.* — Președinte N. Cocișiu. În adunarea generală anuală secția s'a reorganizat și constituit după indicațiile nouilor statute. Și în anul trecut a fost continuată propaganda pentru adunarea de fonduri în vederea înființării de Cămin. Fondul, pe care de prezent îl posedă secția se ridică la o sumă destul de însemnată.

18. *Secția județeană Odorheiu.* — Președinte Petru Postoiu. În secție se săvârșește o muncă de organizare și consolidare. Conducerea secției a ținut să fie la curent și să sprijinească rezolvirea problemelor, ce au fost în centrul mișcării dăscălești din anul trecut.

19. *Secția județeană Cluc.* — Președinte Mihail Popovici. Aceasta secție în cursul anului a fost reorganizată și s'a început munca pentru consolidarea ei. Noua conducere a făcut totul, pentru a lichida cu trecutul de pasivitate și a intra în ritmul de activitate al Asociației noastre. Pentru anul trecut secția și-a

achitat datoriile avute și a dovedit un interes pentru problemele dela ordinea zilei.

20. *Secția județană Trei-Scaune.* — Președinte Ioan Dima. Secția s'a silit a fi la curent cu îndatoririle sale. In întrunirile ținute au fost discutate felurite chestiuni de ordin cultural și profesional. Peste tot in cadrele organizației noastre secția Trei-Scaune a activat conform planului și directivelor date.

* * *

Despre organul Asociației, revista „Invățătorul“, care cu finele anului 1929 a încetat să mai apară, precum și despre gestiunea și situația „Căminului fetelor de invățători“ din Cluj, rapoarte speciale vor arăta lămurit și detaliat tot ce s'a săvârșit in anul de care ne ocupăm.

In ce privește gestiunea — casseria — Asociației, executarea bugetului pe anul trecut, precum și compunerea noului buget pentru anul în curs, raportul casierului general ne va servi datele și espunerile necesare. Cu toate aceste ținem ca și la acest loc în legătură cu casseria Asociației noastre, să amintim unele lucruri petrecute în cursul timpului.

Anume, se știe, după cum reesă de altfel și din rapoartele și procesele verbale dresate cu ocazia adunării generale a Asociației, ținută în anul 1927 în Satu-mare, că fostul casier al Asociației, d-nul Dimitrie Hancu a dimisionat din aceasta funcție încă în anul 1927, înainte de adunarea generală din acel an. Pentru conducerea Asociației, felul și antecedentele, care au determinat demisia d-lui D. Hancu, au fost suspecte. La rândul său adunarea generală din Satu-mare, la discuția raportului asupra caseriei Asociației, hotărește: „Că considerând faptul, că fostul cassier, D. Hancu și-a înaintat demisia abia cu două luni înainte de adunarea generală și că în acest răstimp din partea comitetului nu s'a putut face încă o verificare generală a întregii gestiuni, propune, iar adunarea generală adoptă propunerea, ca gestiunea Asociației de pe anul 1926—1927 să fie verificată de către un expert contabil autorizat și întru cât s'ar găsi în deplină regulă se consideră aprobată, iar pentru cazul, când nu s'ar găsi în regulă și ar există vre-o diferență, biroul Asociației și comitetul este autorizat a luă măsurile de lipsă, ca cel în sarcina căruia s'a constatat diferența, să restituie imediat acea sumă“.

Conform acestei hotăriri, atunci, după adunare s'a și procedat la verificare prin expert contabil. După verificare și diferite cercetări se constată, că d-nul D. Hancu, plecând dela casseria Asociației, aceasta a rămas păgubită cu o sumă de aproape 90.000 (nouăzecimii) Lei.

D-nul D. Hancu a fost invitat confidențial să restituie suma sustrasă. Dar d-sa la început dădea pe grozavul de nevinovat. Atunci i s'a pus alternativa. Și sub presiunea alternativei, neavând ce să facă, d-l D. Hancu în ziua de 15 Sept. 1927 varsă

în casieria Asociației suma de 63.500 Lei (șasezeci și trei mii cincisute). Acest lucru s'a întâmplat la trei luni, după ce d-l D. Hancu predase casieria Asociației noului casier. Dar mai rămânând încărcat încă cu suma de 25.000 Lei, este din nou provocat să achite. D-l D. Hancu însă iarăși începe a tergiversa și amână. I se pune din nou alternativa și atunci în ziua de 6 Maiu 1928 mai achită 15.000 Lei. Pentru restul de 10.000 Lei, cele din urmă, s'a lăsat să fie improcesuat. Resultatul procesului a fost, că în baza sentinței judecătorești dosar No. 15.735—928 D. Hancu în 5 Iulie c. achită la mâna avocatului și ultimul rest de 10.000 Lei din suma cu care a fost păgubită Asociația, plus interesele și cheltuelile de proces. Și în felul acesta s'a terminat experiența făcută de Asociație cu un om.

Onorată adunare generală,

În cele premerse se rezumă raportul nostru referitor la lucrurile petrecute în cadrele Asociației în cursul unui an. Constatăm deci, că în acest prim an din al doilea deceniu, pe care l-a început Asociația, s'au întâmplat fapte și acte menite să pună tot mai mult în evidență importanța și rolul ce are de îndeplinit organizația noastră învățătorescă. Firește forța ei depinde de forța și sufletul pe care îl pune unul fiecare din membrii, cari o alcătuiesc, întru împlinirea doleanțelor cele prezintă și idealurilor ce se urmăresc.

Rugăm deci a lua la cunoștință cu aprobare acest raport, dând comitetului central descărcarea cuvenită.

La punctul hotărît în program rugăm a lua în discuție amănunțită proiectul noului statut și cu cu modificările ce le credeți de cuviință a-l aproba și astfel a votă legea, după care Asociația noastră regională are să se conducă pe viitor.

Și în sfârșit în legătură cu acest raport general binevoiiți a face propunerile, ce le credeți potrivite, în vederea dezvoltării unei activități cât mai prodigioasă de către Asociația noastră.

Cluj, la 1 August 1930.

Gavril Bochiș,
v. președinte.

Gavril Almășianu,
secretar general.

Raportul

Casierului general al Asociației învățătorilor, din Ardeal pe timpul dela 1 Ianuarie 1929 până la 31 Decembrie 1929.

Onorată adunare generală,

Cu onoare prezint Tabloul despre operațiunile de casă ale Asociației învățătorilor din Ardeal în anul financiar 1929, spre binevoitoarea aprobare.

Observ că aceste operațiuni au fost controlate și verificate și de către comisiunea de cenzoari a comitetului nostru, care le-a aflat în regulă și în consonanță cu registrele.

Bilanțul „Fondul Cultural“ la 31 Decembrie 1929.

ACTIVE				PASIVE			
	Lei		Lei			Lei	
Sold la 31/XII 1928			3,145.797	50	Ajutoraria secțiilor județene pentru edificari de cămine învățătorști	815.000	—
Taxe de membri —	99.569	—			Uni mprumut revistei „Invățătorul“ pt. achit. datoriei —	206.755	—
Interese și dividende	237.310	—	336.879	—	Remunerații	24.000	—
					Cheltueli de deplasări și Călătorii	52.470	—
					Cheltueli generale —	9098	—
					Diverse (ajutoare) —	37.700	—
					Dep. la B. Inv. — —	1,690.665	—
					Efecte (acții)	61.500	—
					Imprumut F. Gh. Lazăr	560.121	—
					Competințe	10.000	—
					Numerar —	15.368	50
							2,337.654
			3,482.677	50			50
							3,482.677
							50

2. „Fondul excursiunilor“. Capital la 31 Dec. 1929
 deus la B. Inv. Lei 12.038
 Interese la 31 Dec. 1929 „ 1.249
Lei 13.387
3. Fondul „Orfelinatul Invățătorilor“. Capital la 31 Dec. 1929 deus Banca Inv. Lei 12.133
 Interesele „ 639
Lei 12.772
4. Fondul „Mauzoleu“. Capital vărsat, la 31 Decembrie 1929 Lei 28.921
 Interese „ 1.265
Lei 30.186

Din bilanțul „Fondul Cultural” se poate vedea că averea acestui fond în anul 1929 a fost de 3,482.677·50 lei, iar averea totală cu fondurile de mai sus a fost de Lei 3,538.922·50. În legătură cu aceasta am onoare a comunica Onor. Adunări generale că în cursul anului expirat am trimis în mai multe rânduri provocări secțiilor noastre, precizând în acelea provocări, în baza registrelor casseriei noastre centrale, sumele cu cari datorează sub titlu de cotizațiuni pe toți anii dela înființarea Asociației noastre.

Cu cea mai mare durere trebuie să constat însă și să comunic Onor. Adunări generale, că abea 7 din 20 județe aparținătoare Asoc. noastre au înțeles să și îndeplinească aceasta înaltă datorie. Celelalte județe au rămas nepăsătoare. E drept că unele din aceste sunt la curent până la 1928 inclusiv. Unele însă au restanțe, care datează încă dela 1926, cum este județul Arad și Hunedoara.

Pentru ca să se cunoască secțiile județene care înțeleg să și achite cu punctualitate datoriile față de centru și deci să servească ca pildă celorlalte, pomenim aci cu numele: Acestea sunt județele: Alba, Sibiu, Târnava-Mica, Someș, Trei-Scaune, Turda și Bihor.

Față cu secțiile care au restante Vă rog să binevoiți a lua măsurile în consecință.

Cluj, la 15 August 1930.

Aurel Hideg,
casier general.

Căminul Fetelor de Invățători

în anul școlar 1929—1930.

Cu ziua de 30 Iunie 1930 un nou an s'a încheiat din viața acestui Cămin, deci se cuvine a rezumă în scurt unele date pe-trecute în acest interval de timp.

Țin a remarca, chiar aici la început, că anul școlar trecut, a consacrat definitiv, caracterul de universitar al acestui Cămin, prin faptul că numărul studentelor, interne ale Căminului, a preponderat foarte mult, față de al internelor, cari urmau școale secundare. Această schimbare, s'a făcut lent, în câțiva ani, impusă tot mai mult de faptul, că Clujul fiind un centru cultural, cu multe școli superioare, învățătorii, cari au fete trecute peste studiile secundare, caută tot mai mult aceste școale superioare, pentru desăvârșirea pregătirii intelectuale a ficelor lor.

Deci pe venitor, toate preocupările noastre, în jurul acestei instituții, vor ține seamă de această transformare de caracter a instituției.

În ce privește anul școlar trecut, constat că, deși Căminul dispune numai de 60 locuri, ca internele să fie comod plasate,

la începutul anului, având un foarte mare număr de solicitatoare de locuri, spre a putea satisface pe cele mai avizate la serviciile Căminului a trebuit să înmulțim numărul locurilor jertfind ceva din comoditate.

Așa au intrat în Cămin la începutul anului școlar : în total 72 interne. Din acestea 2 interne au fost retrase din cauza lipsei de progres în studiu și au rămas încă 70 interne. În cursul anului școlar s'au mai retras 10 interne din diferite motive, venind în locurile lor alte 5 interne, așa că la finea anului se aflau 65 interne în Cămin.

- 3 Liceul Regina Maria ;
- 2 „ Principesa Ileana ;
- 7 Școala superioară de comerț pt. fete ;
- 4 Școala profesională de fete ;
- 16 în total la Școale secundare ;
- 17 Academia de comerț ;
- 4 Conservatorul de muzică ;
- 4 Școala de arte frumoase ;
- 1 Teologia reformată ; și
- 23 Diferitele facultăți ale Universității.

În total 65 interne plus 1 secretară fiind tot odată și studentă în științe.

Din aceste interne au fost fice de învățători 12 cari au urmat Școale secundare și 40 cari au urmat Școale superioare. Din totalul de 65 interne au fost deci 52 interne plus secretara, deci 53 fice de învățători și numai 13 interne au fost streine.

Numărul mare al ficelor de învățători, ne arată cât de mari servicii face această instituție tagmei învățătoresți prin faptul, că ficele lor au totdeauna asigurat un confortabil loc în Cămin și cu o taxă cu mult mai redusă ca în oricare alt Cămin, fără a mai aminti cheltuelile reclamate de întreținerea în oraș.

În ce privește continuarea cu adaptarea edificiului, ca să corăspundă pe deplin necesităților în anul școlar trecut, din lipsă de mijloace materiale nu s'a mai întreprins nimic mai însemnat ca lucrare, ci ne-am mărginit numai la procurarea unor obiecte pentru complectarea inventarului, ca rolete și perdele la toate ferestrele și saltele la încă 20 de paturi. În viitorul apropiat însă va fi de neîncunjurat edificarea unei camere de portar, a unei lemării în curte, transformarea unor pivnițe și văpsirea din nou a întregului exterior a edificiului. Aceste lucrări nepu-tându-se executa din Bugetul ordinar a Căminului, ipso-facto vor cădea în sarcina Comitetului central a Asociației, de-a află mijloacele financiare necesare pentru executarea lor.

Ca și în anii trecuți și în anul școlar expirat conducerea Căminului, împreună cu delegatele internelor, au îngrijit ca hrana să fie cât mai substanțială, variată, de bună calitate și în cantități cari să asigure o bună dezvoltare fizică tuturor internelor. Asemenea s'a observat cu strictețe și regulile pentru menținerea curățeniei necesare.

În urma acestora starea sanitară a internelor a fost bună în tot cursul anului școlar, mulțumită și activității Dlui Docent universitar Dr. Constantin Stanca, medicul Căminului.

Internele asemenea au arătat în general o purtare bună și corectă, așa că abea în câteva cazuri izolate a fost nevoie de măsuri disciplinare.

Sporul în studii al internelor, care frecventau școli secundare a fost mulțumitor, fiind numai 2 corigente iar 1 s'a retras în cursul examenelor.

Studentele au arătat însă cele mai multe în tot cursul anului școlar sârguință la urmarea cursurilor și la pregătirea examenelor pentru sesiunea din Iunie, așa că puține examene au rămas de dat pentru sesiunea din Octombrie.

Internelor le-a stat la îndemână o mică Bibliotecă de 192 volume precum și unele reviste și ziare.

Pentru pregătirea muzicală a internelor și în special a celor cari urmau cursuri la Conservator s'au folosit cele 3 pianouri ale Căminului, după un plan stabilit de interne în conformitate cu nevoile fiecăreia.

Căminul pe ziua de 30 Iunie 1930 dispunea de următoarele fonduri:

1. Fondul Societății de lectură „Carmen Sylva“ care avea suma de 5076 lei depuși spre fructificare;

2. „Fondul orfanal al Căminului“ care avea 84,890 lei depuși spre fructificare, precum și 3 buc. acții de ale „Băncii Învățătorilor“ dintre care acțiunile cu No. 1093 și 1094 în valoare totală de 500 (cinci sute) lei au fost dăruite Fondului în cursul anului școlar expirat de Dl Ștefan Boer, director general la „Prima Ardeleană“ societate rom. de asigurări generale s. a. Cluj, pentru care dar îi aducem și aici mulțumirile noastre.

În total acest Fond dispune de 85,640 lei, sumă care când va ajunge la 100,000 lei va putea asigura 2 ajutoare pentru orfanele de învățători.

Precum în anii precedenți așa și în cursul anului școlar trecut în cadrele Bugetului s'a căutat a-se îndeplini, conform cu posibilitățile, toate nevoile de gospodărie ale Căminului.

În cele următoare prezentăm tabloul de Venituri și cheltueli avute dela 1 Iulie 1929—30 Iunie 1930.

Venituri :

6,911·18 lei	Excedentul anului școlar 1928/29 ;
1.188,010—	„ Taxe de întreținere ;
14,000—	„ Taxe de usaj ;
193,123—	„ Subvenție dela stat ;
8,704—	„ Diverse.

1.410,749·18 lei în total, față de care venituri au fost

Cheltuelile următoare :

884,128	46	lei	Alimente,
132,580	—	„	Combustibil,
13,132	—	„	Luminat,
89,388	—	„	Inventar,
90,252	—	„	Intreținere,
135,803	—	„	Lefurile personalului și onorare,
34,063	—	„	Dări asigurări și Cheltueli de birou,
16,144	—	„	Medicamente și
4,200	—	„	Diverse

1.400,870·46 lei în total.

Scăzând cheltuelile din venituri rămâne un excedent de 9,878·72 lei, care împreună cu restanțele de taxe care se vor mai încasa va servi la achitarea facturilor din an 1929/30 neachitate până la încheierea registrelor.

Din cele premerse, se vede că această instituție, fără ca să reclame jertfe mari, din partea învățătorimei, i-a servit cât să poate de bine și efitin la nevoile de a-și putea adăposti ficele, care urmau studii în orașul Cluj, indeplinindu-și prin aceasta în totul scopul urmărit. Mai ținând seamă și de faptul, că trăind aici în bună armonie lete de ale învățătorilor din tot cuprinsul României, legăturile sufleteștj ce se infiripă între ele, contribue mult la consolidarea sufletească a Țării.

Cluj, 10 Iulie 1930.

Iacob Boieriu,
director.

Proces verbal.

Astăzi 16 August 1930, noi Ion Pescariu și Andrei Mureșian, delegați ai Comitetului Asociației, verificând gestiunea anului școlar 1929—1930, precum și cea curentă până în ziua de azi, a Căminului Fetelor de Invățători din Cluj, am constatat următoarele:

1. Registrele sunt induse în ordine și în consonanță între ele;
2. Actele justificative în ordine înregistrate și inventariate;
3. În ce privește cassa și socotelile la zi, s'au aflat intrate:

Lei 33,704·02;

5,354	—	lei	Eșite înregistrate,
23,459	—	„	Avansari,
4,891	50	„	Numerar,

33,704·50 lei în total.

Numerarul s'a justificat în următorul mod :

6	buc.	á	500	lei	---	---	3,000	—	lei
16	„	„	100	„	---	---	1,600	—	„
10	„	„	20	„	---	---	200	—	„
Mărunțiș					---	---	91	50	„

Total : 4,891·50 lei.

Ne-am convins mai departe că fondurile arătate în Raportul directorului Căminului există :

1. Fondul orfanal dispune de-o depunere de 85,010 lei și trei bucăți Acții „Banca Invățătorilor“ --- 750 „
 2. Fondul societății de lectură, --- --- Total 85,760 „
Carmen Sylva e de --- --- 5,076 lei
- Drept care s'a încheiat prezentul Proces-verbal, pentru descărcarea cuvenită
D. c. m. s.

s. s. Ioan Pescariu,

s. s. Andrei Mureșianu.

Fundațiunea Gheorghe Lazăr.

Raportul Comitetului central pe anul 1929.

Încă în toamna anului 1919, deci în anul celor mai ideale și frumoase frământări politice a Românilor din Transilvania, cari liberați prin vitejia de arme a Regatului vechiu, aveau să-și instituiască viața de stat pe pământul Ardealului sub o formă provizorie până la unificarea legislativă, încă atunci deci, au început cele dintâi manifestațiuni ale corpului învățătoresc, de dincoace de munți, pentru organizarea unei societăți de binefacere și ajutorare.

Mișcarea pornită cu hotărîre și voință de fier a avut rezultatul dorit. În anul 1920 luna lui August s'a constituit aceasta societate, luându-și numele *Fondul Gheorghe Lazăr* și înscriindu-se în foarte scurtă vreme aproape 3000 mii de membrii. Se împlinesc în anul acesta 10 ani, de când activează aceasta nouă societate învățătorescă. Și precum în fiecare an, așa și în acesta al 10-lea, ne ținem de datorie, a face o dare de seamă asupra activității depuse de către Comitetul ales de D-Voastră și asupra rezultatelor obținute.

O amănunțită dare de seamă de pe toți anii dinainte, am avut onoarea a face în Raportul general al anului 1929, publicat în cartea jubilară a Asociației „Organizații învățătoresți în Transilvania“. Vom rezumă și în acest al 10-lea raport câteva date, pentru a se vedea prin cifre că strădania noastră n'a fost zadarnică și că dezvoltarea ei se impune ca o necesitate de ordin moral. Acțiunea principală a Fundațiunii Gheorghe Lazăr s'a desfășurat în jurul ideii de a acorda ajutoare materiale acelor fii de învățători, cari urmează studii universitare.

Rezumând datele din Rapoartele tuturor anilor dela înființarea societății până astăzi avem următoarea situațiune.

S'au acordat :

In anul școlar	1921/22	burse	28	semiburse	17
" " "	1922/23	"	23	"	37
" " "	1923/24	"	4	"	32

In anul scolar	1924/25	burse	4	semiburse	46
" "	"	"	6	"	51
" "	1926/27	"	10	"	44
" "	1927/28	"	6	"	45
" "	1928/29	"	4	"	31
" "	1929/30	"	6	"	37
Total			91	"	340

Valoarea acestor burse și semiburse, a fiilor de învățători, la care se mai adaugă încă și subvențiuni, și alte ajutoare date, se urcă la suma de 2,698.760 Lei, după cum se poate vedea la dările de seamă, prezentate an de an, de către cassierul societății. Prin urmare Societatea noastră în curs de 10 ani, de când activează, a împărțit aceasta frumoasă sumă pentru fii învățătorilor, cari au urmat mai cu seamă studii universitare.

În fața acestei cifre orice resentiment trebuie să dispară și orice indiferentism este socotit o crimă. Învățătorimea română din toate județele trebuie să se hotărească fără amânare, ca să se grupeze și adune în jurul acestui steag ca să dea societății tot mai multă tărie și să o facă cetate inexpugnabilă. Aceste rânduri și îndemnuri se adresează cu deosebire învățătorilor din județele, care încă nu sunt la curent cu plățile la Fundațiunea Gheorghe Lazăr.

Socotim necesar, să arătăm în cadrul acestui raport, marea vină ce au aceste județe, care prin întârzierea cu care se hotăresc, împiedică consolidarea societății noastre. Aceasta vină o simțim mai ales toamna, când se fac primiriile fiilor de învățători în Căminurile dela Cluj. Atunci se prezintă acești fii ai noștri, cu rugări să-i admitem ca bursieri ori semibursieri în Cămin. Aproape în toate cazurile cererile lor sunt sprijinite pe acte bune. Examenul de bacalaurat, dat cu notă înaltă, tatăl său, învățător sărac, cu singurul izvor de venit, salariul, din care are să întrețină o familie numeroasă etc. Examinăm cu atențiune aceste cereri, absolut îndreptățite și totuși suntem siliți să le refuzăm, pentru că respectivii sunt fii de învățători din județele care nu se găsesc la curent cu taxele. Aceasta procedură nu o poate nimenea excepțională. Nu poate nime pretinde ca să dăm burse și ajutoare fiilor de învățători, aparținând județelor cu taxe neplătite de 2—3 ani, din banii și fondurile județelor, cari și-au achitat la timp acele taxe. Aceste fonduri sunt rezervate pentru fii de învățători din județele respective și nu pot fi întrebuințate altfel, căci ar fi o nedreptate evidentă.

Relevând acestea ne luăm încă odată voce a avertiza — cuvântul se potrivește și nu este prea greu, — pe toate județele cu plățile restante ca să păsească fără întârziere la limpezirea situațiunii lor față cu Fundațiunea Gheorghe Lazăr și să ia cunoștință că nu există altă alternativă ci aceasta singură: ori plătesc în bloc și atunci toți fii de învățători meritoși din

județul lor au bursă, ori nu plătesc și atunci fiii lor nu au bursă.

Strigătele de disperare, ba chiar atacurile nedrepte ale unora ca aceștia nu vor putea schimba situațiunea și nu ne pot determina să schimbăm noi mersul acesta normal. Iar vina în nici un caz nu poate să apese asupra umerilor noștrii, cu atât mai puțin, cu cât noi ne-am făcut întreaga datorie în această privință, reînviind apelul nostru consecutiv de 10 ani, cu ocazia adunărilor generale și cu toate celelalte ocazii ce ni s'au îmbiat.

Dealtfel viața societății noastre în cursul ultimului au s'a desfășurat în mod normal. Dintre hotărârile mai importante cari s'au luat au fost acelea aduse în ședința plenară dela 17 Sept. 1929, cu care ocaziune s'au făcut și primiriile în Căminurile noastre din Cluj. Au fost primiți în total 143 studenți fii de învățători, dintre cari 6 cu burse și 37 cu ajutoare de câte 5000 lei, iar restul cu solve de câte 2000 lei lunar. Studenții primiți în Cămin până la complectarea locurilor au fost de neinvățători. Solvele lor au fost de 2200 lei lunar.

În celelalte ședințe ale Comitetului Fundațiunii Gherghe Lazăr, s'au rezolvit diferite chestiuni curente în legătură cu mersul Societății, fie de ale Căminului Casa Invățătorilor, în legătură cu administrația acestuia.

Și acum ne revine o tristă datorie de îndeplinit. Datoria de a face cunoscut că în acest an școlar la ziua de 25 Martie c. a decedat mult apreciatul și valorosul membru al societății noastre *Petru Bura*. Regretatul, a fost timp de 10 ani și cassierul general societății, în care timp a depus o muncă extraordinară de încordată pentru consolidarea noastră financiară. Chivernisitor priceput, și de cea mai desăvârșită încredere, muncia ziua și noaptea ca să poată promova interesele societății noastre. A luat părte la primele lucrări de înființare a societății încă din 1920, curajos și plin de voință iuspără tuturor nădejdea, că oricâte obstacole vom întâmpina, totuși vom reuși în cele din urmă, căci ceace se face din convingere și din inimă curată, rămâne și durează îndelungat. — Era o plăcere să lucrați alături de acest om a lui Dumnezeu, în care vorbea totdeauna numai gândurile bune și curate.

Moartea năpraznică l'a smuls deodată din rândurile noastre, lăsăm un gol pe care cu greu îl vom putea umplea.

Comitetul nostru își îndeplinește o pioasă îndatorire, exprimând și cu acest prilej cele mai adânci regrete pentru pierderea lui *Petru Bura*, căruia îi aduce omagiile și toate recunoștința sa, pentru tot ceace a muncit în viață spre folosul și progresul „Fundațiunii Gheorghe Lazăr“, care va căuta și ea să creeze un fond prin care să-i eternizeze numele.

În locul regretatului *Petru Bura*, Comitetul a ales în ședința dela 7 Iunie, în calitate de cassier al al Fundațiunii pe *D-I Aurel Hideg*, care conduce aceste agende de atunci până în prezent spre mulțumirea tuturor.

In fine pomenim Onor. adunării generale, că cu acest an mandatul nostru de membrii în Comitetul de conducere a expirat. Timp de 3 ani ne-am dat toată silița să ducem cu un pas mai înainte societatea ce ne-ați dat spre conducere. Mulțumim pentru încrederea pusă în noi și Vă rugăm să binevoiți a luă la cunoștință acest raport.

Traian Șuteu,
v. președinte.

Andrei Pora,
secretar general.

Raportul.

Casierului general al Fondului Gh. Lazăr pe timpul dela 1 Ianuarie 1929 până la 31 Decemvrie 1929.

Onorată adunare generală,

Alăturat am onoare a prezentă Tabloul despre operațiunile de cassă a-le Fondului Gh. Lazăr în anul financiar 1929, spre binevoitoarea aprobare.

Observ că aceste operațiuni au fost controlate și verificate și de cătră comisiunea de cenzori a com. nostru, care le-a aflat în regulă și în consonantă cu registrele.

Bilanțul „Fondul Gh. Lazăr“ la 31 Decemvrie 1929.

ACTIVE

PASIVA

	L e i		L e i			L e i		L e i	
Sold la 31/XII 1928			290.983	13	Burse studenților din F. Gh. Lazăr —	304.800	—		
Taxa de membri —	728.005	87			Burse studenților din F. Gh. Viit	2.830	—		
Taxa de membri —	497.515	—	1,225.520	87	Spese de căl. și trans	16.365	—		
					Diverse —	266	—		
					Remunerații	30.000	—		
					Taxe restituite — —	1.000	—		
					Interese la B. Inv. lib. 667	26.375	—	381.636	—
					Depuneri la bancă —	1,092.504	—		
					Depuneri la bancă l. 301	27.881	—		
					Depuneri la bancă l. 459	667	—		
					Numerar —	13.816	—	1,134.886	—
			1,516.504	—				1,516.504	—

Aurel Hideg,
casier general.

Casa Invățătorilor din Cluj în anul 1929/30.

Căminul „Casa Invățătorilor“ din Cluj și-a îndeplinit misiunea și în anul 1929/30, ca și în anii dinainte, adăpostând 195 studenți universitari. Deschiderea oficială s'a făcut la 1 Octomvrie 1929, deodată cu începerea înscrierilor la Universitate și la celelalte școli superioare. Consiliul de administrație a ținut ședința sa plenară de primire în Cămin pentru acest an la 17 Septemvrie 1929. Au solicitat în total locuri, burse și semiburse 190 fii de învățători și 60 studenți a căror părinți nu sunt învățători.

Au fost admiși toți cei cari întruneau condițiunile cerute la concurs. Din Statistica publicată la sfârșitul acestei dări de seamă se vede că în acest an școlar în Cămin au fost adăpostiți 143 fii de învățători și 52 nefiind fii de învățător. — Dintre fii de învățători 6 au avut bursă adecă întreținerea complectă în mod gratuit, iar 37 plătind câte 1500 lei lunar cu excepția unei luni în care au plătit numai 1000 lei, diferența până la 2000 fiind plătită pentru ei de către Fundațiunea Gheorghe Lazăr. Fii de învățători admiși în Cămin cu solve au avut și ei o reducere de către 200 lei lunar pe tot timpul anului școlar. Astfel chiar și ca solvenți, fii învățătorilor, beneficiază anual de 1800 lei reducere față cu alți studenți. Fii de neinvățători au plătit 2200 lei lunar.

Pentru aceste taxe toți studenții adăpostiți în Cămin, au primit întregă întreținerea, luminatul, încălzitul, spălatul rufelor de pat și serviciul. În fiecare săptămână studenții au avut baie, la baia comună și baie specială în cazuri de lipsă.

Pentru a servi pe studenți la masă, în camere și alte servicii, precum și pentru necesitățile de bună funcționare a tuturor celorlalte servicii, au fost angajați în total 24 persoane de serviciu.

Pentru trebuințele intelectuale ale tineretului din Cămin, a stat la diposiție sala de lectură și biblioteca. Aceasta bibliotecă s'a sporit în anul acesta cu cărți de valoare în toate domeniile cheltuindu-se pentru cumpărarea de cărți noi suma de 36.000 lei. Aceasta sumă a fost împărțită în părți egale celor 4 facultăți și Academiei de Comerț.

Căminul a oferit studenților și posibilități de distracție, întreținând în bune condițiuni 2 mese de biliard, 2 piane, un Harmoniu, apoi șach, domino și un aparat de radio.

O deosebită grijă s'a dat în acest an educației morale și religioase tinerilor noștri. În aceasta privință, am avut concursul binevoitor al Dlui *I. Agărbiceanu*, apreciatul scriitor ardelean, actualmente protopop gr. cat. al Clujului, care a ținut în cursul anului o serie de 15 conferințe de conținut religios-moral, cu considerațiuni practice la viața tineretului universitar. Aceste conferințe au fost foarte bine cercetate nu numai de către stu-

denții Căminului nostru, ci au participat la ele și studenți din celelalte Căminuri de băeți și fete din Cluj. Ele au fost cu atât mai atrăgătoare, cu cât au fost încadrate și de un program artistic, cu bucăți de muzică, executate de orchestra proprie a Căminului nostru, și bucăți de canto, apoi poezii și alte produse literare ale unor tineri studenți, cu înclinațiuni și pasiune pentru literatură.

Exprimăm și cu acest prilej mulțumirile noastre deosebite tinerilor debutanți, cari și-au jertfit o bună parte din timpul lor pentru studii, spre a procura clipe de recreație și îmbogățire sufletească auditorului și mulțumim în special Dlui *I. Agărbiceanu* harnicul scriitor ardelean pentru gentileța cu care s'a pus fără ezitare la dispoziția tineretului nostru și-l rugăm să ne împărtășească și pe viitor de acest serviciu prețios, având mulțumirea că a contribuit la opera de educațiune pentru atâția fii de învățători adăpostiți în Căminul nostru.

Celelalte agende de ordin cultural și disciplinar au fost conduse și în anul acesta cu tactul recerut de către DI Profesor universitar *Nicolae Drăgan*, delegatul senatului univesității pentru Căminul nostru. Constatăm cu plăcere că nici în cursul acestui an, n'am avut cazuri mai grave de indisciplină cari ar fi avut ca urmare aplicarea de sancțiuni grele. Am avut câteva cazuri ușoare cari au fost de altfel aplanate cu ușurință de primele instante disciplinare.

Amenajarea Căminului și înzestrarea lui în cursul anului 1929 s'a făcut ca și până acum în cadrul bugetului. Amintim cu durere o împrejurare care ne-a oprit pe loc executarea planului ce aveam, de a aduce tot mai pronunțate îmbunătățiri pentru confortul studenților. Anume pomenim faptul că subvenția primită dela Stat a fost redusă în acest an financiar cu suma de 113,500 lei, iar în anul financiar 1930 ni s'a mai redus încă cu 200,000 lei. Astfel suntem nevoiți să ne măgănim la strictul necesar. Acest lucru s'a făcut de altfel la toate institututele subvenționate de Stat și ni se pare că sistemul comprimării subvențiilor din partea Statului se va continua încă. În asemenea împrejurări se impune tot mai mult strângerea rândurilor din partea învățătorimii noastre, pentru ca aceasta instituție să-și poată continua opera sa atât de binefăcătoare pentru fii învățătorilor noștri.

În aceeaș ordine de idei ne facem datoria de a raportă că în cursul anului financiar 1929, Ministerul Instrucțiunii a făcut o verificare a gestiunii acestui Cămin prin un trimis special al său DI Inspector financiar Gh. Anghelescu. Dat fiind că dela preluarea acestui Cămin de către învățători, adică din 1921, până acum nu s'a făcut — precum ar fi fost mult de dorit — nici o verificare oficioasă, de către specialist, a gestiunii noastre, desigur lucrările au fost îndelungate și grele, trebuind să lucrăm timp de 2 luni aproape.

Rezultatul acestei verificări a fost cât se poate de satisfăcător pentru noi. Trimisul Ministerului a constatat, că în curs de 8 ani am făcut o administrație bună și cinstită. Constatările sale, cu câteva observațiuni de formă, sunt cuprinse în 2 procese verbale, în care ni se mai dau foarte prețioasă instrucțiuni cum să procedăm pe viitor, aplicând diferite ordine și dispozițiuni noi luate de Onor. Minister al Instrucțiunii în ce privește administrarea instituțiilor publice în general.

Pentruca pe viitor să nu se mai adune așa de mult material de examinat, am rugat oficios Ministerul, ca să trimită în fiecare an odată un specialist pentru verificarea gestiunii, care să zicem pe un an, deși bugetul este de 4.500,000 lei, se poate termina în cel mult o săptămână. Avem nădejdea, că ni se va satisface aceasta dorință.

În ce privește conducerea administrativă a Căminului nostru în anul 1929 am făcut unele modificări. Anume în locul celor 2 secretari am ales un cassier-contabil în persoana Dlui Iuliu Mureșan, înv. pensionar, fost subrevizor școlar, căruia i s'a încredințat casseria Institutului. Dsa, având deplină garanție morală și materială, a preluat cu toate formele, casseria Căminului, pe care o conduce singur, pe baza Bonurilor de plată și ordonanțarilor făcute de subsemnatul în calitate de director.

Timp de un an, cât a fost ales provizor, Dsa a dat dovadă de hărnicie, devotament și corectitudine în aceste agende și socotim că am făcut o bună achiziție încredințându-i unul din cele mai grele servicii. Rămâne la chipzuința Onor Comitet ca să se pronunțe asupra situațiunii Dsale în viitor.

Deasemenea în locul unei econoame femeie, am angajat un econom bărbat în persoana Dlui I. Chintoan. Dânsul conduce exclusiv serviciul de gospodărie, care este destul de greu, dând dovadă de voință multă, pentru deservirea lui.

Totalul intratelor în anul financiar 1929 la Căminul nostru a fost de Lei 4,611.746.34, iar totalul eșitelor în cursul aceluiaș an de 4.337.687 lei 62 bani, încheindu-se la 31 Decembrie 1929 cu un excedent de 324.058 lei 75 bani.

Totalul actelor întrate a fost de 125, cari toate au fost rezolvite la timp.

Pentru evidența celor de mai sus, lăsăm să urmeze în paginile următoare gestiunea Căminului pe acest an financiar și un tablou statistic.

Cluj, la 10 August 1930.

Andrei Pora,
director administrativ.

TABLOU STATISTIC

de studenții locuitori în Căminul „Casa Invățătorilor“ din Cluj,
în anul școlar 1929/30.

Facultatea	Fii de învățători membri ai Fund. Gh. Lazăr				Fii de preoți		Fii de funct. publici		Fii de industr. și com.		Fii de agricultori		Total	Observări
	Bursieri	Semi-bursieri	Bursieri ai Statului	Solvenți	Bursieri ai Statului	Solvenți	Bursieri ai Statului	Solvenți	Bursiere ai Statului	Solvenți	Bursiere ai Statului	Solvenți		
	ai F. Gh. Lazăr													
Drept	—	9	—	24	—	9	—	6	—	2	1	7	58	
Medicină	1	11	—	33	—	1	—	9	1	2	2	5	65	
Litere și filosofie	1	5	—	11	—	1	—	—	—	—	1	1	20	
Științe	2	5	—	15	—	—	—	2	—	—	—	1	25	
Acad. Com.	2	2	—	13	—	—	—	1	—	—	—	—	18	
Farmacie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Conservator	—	5	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	9	
Belle-Arte	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Total	6	37	—	100	—	11	—	18	1	4	4	14	195	

Cluj, 15 Iulie 1930.

Director, **A. Pora.**

„Casa Invățătorilor” Cluj.

Bilanțul general pe

INTRATE

D A T A	Taxa de întreținere		Dela fondul Gh. Lazăr		Subvenția dela Stat	
	Lei	b	Lei	b	Lei	b
Ianuarie	324450	—				
Februarie	312600	—				
Martie	327144	—			283750	—
Mai	333400	—				
Aprilie	269050	—				
Iunie	58980	—				
Octomvrie	388925	—			491832	—
Noemvrie	467600	—				
Decemvrie	514400	—	264300	—	245918	—
Total:	2996549	—	264300	—	1021500	—

EȘITE

DATA	Alimente		Încălzit	Întreținere		Luminat	Lefuri și honorare	Lecturile pers. de serviciu	Mobilier	Vesela	Cheltuieli de birou
	Lei	b		Lei	Lei						
Ianuarie	348290	25	65450	14024	50	16244		24400	54000		9475
Februarie	103210	—	136565	3006	—		41000		2420	2160	
Martie	295550	85	85860	11551	—		22000	49600	450	800	
Aprilie	155260	42		5819	85		21000	14000			
Mai	283843	95	29115	2652	—		21000			1340	2300
Iunie	119997	60				32836	21000	7000			880
Octomvrie	510655	15	163150	44208	99	35173		109335		21302	1640
Noemvrie	344040	90	23045	4941	—		84250	23900		3331	600
Decemvrie	370417	60	92590	108709	02		45000	53900	28170	1800	2940
Total:	2531266	72	595775	194912	36	84253	255250	282135	85040	30733	17835

anul financiar 1929.

Taxe de locuință		Taxe de uzaj și bibliotecă		Diverse				Totalul Intratelor	
Lei	b	Lei	b	Lei	b	Lei	b	Lei	b
						313347	35	637797	35
								312600	
				50				610894	
				234				333450	
								269284	
								58980	
		26800						907557	
		11200		606				479406	
16160		200		10800				1051778	
16160		38200		11690		313347	35	4661746	35

Telefon	Spălătoria	Apa și canal		Taxe de asigurare a serv.	Lingerie	Medicamente	Biblioteca	Dăți și asigurări	Taxe pt. metri liniar (impozat)	Diverse	Totalul Eșitelor			
Lei	Lei	Lei	b	Lei	Lei	Lei	b	Lei	Lei	Lei	Lei	b		
	160	34247	50		57300	3406	28	5409	-	1192	633598	53		
	160				7960			14856	75	3900	315237	75		
	282				1116					1860	483339	85		
	400					5959	08	4155		10000	216594	35		
	160				13530	1515	15			830	356286	10		
5800	80	26665			2606	4724	78			1050	215318	60		
					4665			300		5452	898246	92		
				10000				855		15611	489072	90		
											729992	62		
5800	1242	60922	50	10000	87177	15605	29	25575	75	10000	14270	29895	4337687	62

Bilanț:

Intrate: 4,661.746³⁵ Lei

Eșite: 4,337.687⁶² „

Soldul anului din 1929 324,058⁷⁵ Lei

Director administrativ: (ss) *Andrei Pora.*

Cronică.

† **Ioan Roman.** În ziua de 6 Aug. c. a fost petrecut la cele vecinice în cavoul său familiar din frunțașă comună Minthiul-Gherlei frunțașul între învățători Ioan Roman, fost președinte al Asociației secția Someș și fost subrevizor școlar. La actul trist al înmormântării au luat parte foarte mulți intelectuali din Gherla și jur, precum și învățătorii din comunele mai învecinate. Dela Cluj au participat reprezentanți ai învățătorimii din centru, parte în numele Asociației regionale, parte în numele Consiliului de administrație al Băncii Învățătorilor, în care dispărutul eră membru. Dar mai mult de cât toți acești intelectuali, la înmormântarea vrednicului învățător Ioan Roman, a luat parte întreg poporul din comuna *Minthiul-Gherlei* și din comunele învecinate, aducând astfel omagiul învățătorului lor, care pe lângă că-și cunoștia datoriile pentru școală, eră și un povățuitor sincer și devotat pe seama celor mulți și necăjiți, pe seama nației pe care o iubea din adâncul sufletului și pentru binele căreia și-a jertfit tot prisosul său de putere intelectuală și materială.

Ioan Roman, a fost unul din învățători Ardealului în sufletul căruia erau în plină manifestare sentimentele de altruism, muncă constructivă pentru interesele obștești, și de solidaritate cu cei ce aparțin tagmei sale. Aceste frumoase sentimente le-a și aplicat în mod practic în întreaga lui viață.

Harnic ca o albină, cinstit până la mândrie, înțelept și tacticos în viață, pe lângă un capital moral, pe care-l lasă moștenire învățătorimii, a dobândit în lume și un capital frumos material. Cunoaștem încă de pe când trăia gândurile și intențiunile acestui învățător model. Nu odată își exprimă hotărîrea, în cercul bunilor săi camarazi, că va face anume fundații pentru instituțiile învățătoarești din Ardeai. Șe prea poate că moartea fulgerătoare nu i-a dat ocazia să desăvârșiască aceste intențiuni. Suntem siguri însă că văduva sa, o inimă largă și adânc înțelegătoare, va respecta aceasta dorință a fostului său soț, întemeind o fundațiune, care să-i poarte numele, și care este cea mai grăitoare dovadă de iubire și devotament pentru 2 soți cari au înțeles viața.

La groapă a fost parentat între alții și de către Dl C. Jencica în numele inspectoratului școlar din Cluj și de către Dl Andrei Pora, în numele Asociației generale și Băncii Învățătorilor, în consiliu căreia făcea parte ca membru.

Fie-i memoria vecinică!

Concurs.

Comitetul Fundațiunii Gheorghe Lazăr, în baza art. 34 din Statute, publică concurs pentru ocuparea a 195 locuri în Căminul „Casa Invățătorilor din Cluj, pe anul școl. 1930/31. Sunt locuri gratuite, cu jumătate plată și cu solve. Solvele și semisolvele se achită lunar anticipativ. Reduceri la taxele de întreținere nu se fac. Fiecare student la intrare va iscăli o declarațiune prin care se obligă a rămâne în Cămin pe toată durata anului școlar 1930/31, achitând taxele integral, cu începere dela 1 Oct. până la 30 Iunie. La 1 Octomvrie, se va plăti deodată costul pe 2 luni din care una se va decompă pe Iunie 1931.

Taxele de întreținere sunt următoarele:

Semi-bursierii Fond. Gh. Lazăr lunar 1500 lei, Solvenții Fondului Gh. Lazăr, la curent cu examenele vor plăti 2000 lei. Solvenții fii de inv. cu examene restante 2200 lei. Solvenții, nefiind fii de inv. 2200 lei. Bursierii în bani ai Universității 2000 lei.

Pot înaintă cereri fii membrilor activi ai Fund. Gh. Lazăr, cari urmează regulat studii la Universitate, ori alte școli superioare din Cluj (Academia de comerț, Conservator, Școala de arte frumoase).

Doritorii de a obține unul din aceste locuri vor anexă la cerere următoarele acte:

1. Certificat de naștere. 2. Diploma de bacalaureat. 3. Extrasul de pe foaia de dare a părinților cu viza Percepției ori adm. financiare. 4. Certificat eliberat de Primărie, relativ la starea familiară. 5. Certificat medical. 6. Dovada că este membru al Fundațiunii Gh. Lazăr la curent cu plata cotizației de 1000 lei — odată pentru totdeauna.

Orfanii vor alătură extrasul de moarte al tatălui și o copie de pe Carnetul de penzie al mamei văduve.

Foștii bursieri și semibursieri ai Fundațiunii Gh. Lazăr, își mențin aceste ajutoare și pe anul 1930/31, dar numai în cazul când se găsesc la curente, cu examenele reglementare. Aceștia vor înaintă o petiție simplă, anexând certificatul de studiu dela Facultatea respectivă.

Foștii solvenți vor înaintă deasemenea o petiție și anexele dela pag. 2 și 6.

Petiționarii vor indică în cereri la care facultate sau școală superioară doresc să se înscrie.

Toți studenții primiți în Cămin, vor avea: locuință, masă (dejun, amiaza, cina) luminat încălzit și serviciu.

Ei sunt obligați a cercetă regulat orele de cursuri și a se conformă întru toate Regulamentului intern al Căminului. Studenții bursieri, nu vor puteă ocupă funcții. Căminul se deschide la 1 Octomvrie c

La intrarea în Cămin fiecare student :

1. Va dovedi înscrierea la Universitate.
2. Va plăti o taxă de 200 lei pentru uzaj și bibliotecă, și 200 lei cauție, care se restituie la sfârșitul anului.
3. Va aduce cu sine albiturile necesare. Albiturile de pat se dau dela Cămin. Fiecare student însă, va mai aduce de acasă o plapomă, ori o pătură, o pernă cu 2 fețe, și 3 ștergare.

Cererile timbrate, împreună cu actele cerute se vor primi până la 31 August c. pe adresa: Fundațiunea Gheorghe Lazăr, Cluj, Casa Invățătorilor.

Cluj, în Iulie 1930.

PROCES-VERBAL

luat astăzi în 22 August 1930 cu ocaziunea verificării gestiunii Căminului, Casa Invățătorilor din Cluj, pe anul 1929.

Subsemnații am procedat la verificarea gestiunii Căminului Casa Invățătorilor din Cluj pe anul financiar 1929, am controlat jurnalele de casă și fonduri, atât la intrate cât și la eșite, confruntându-le cu actele justificative și ne-am convins că sunt în deplină ordine, încheindu-se bilanțul cu un excedent de 324.058 Lei 75 bani. Am văzut inventarul Căminului și registrele de alimente, care toate sunt în regulă și la zi. Propunem onor. adunări generale, ca dlui director să i-se dea descărcarea pe anul 1929.

Vas. Chintoan,

Ion Pescariu,

M. Hurducaciu,

Comisia de cenzori.

Asociația Invățătorilor din Ardeal.

No. 59—1930.

ORDIN CIRCULAR.

Se aduce la cunoștință tuturor secțiilor județene, aparținând Asociației noastre, că s'a convocat de către Comitetul Asociației generale al invățătorilor din România, *Congresul general* al invățătorilor pe zilele 7, 8 și 9 Septembrie a. c. în București.

Fiind acesta cel dintăiu congres, care se ține după contopirea tuturor Asociațiilor regionale în Asociația generală, a invățătorilor din România și cunoscând că rolul Asociației noastre în opera de unificare a fost preponderant, pentru a da dovadă de aceaș solidaritate și tărie care am avut-o până acum, facem cel mai călduros și stăruitor apel și *ordonăm tuturor secțiilor noastre cele de urmează:*

1. Președintele secției va convoca de urgență Comitetul secției și va stabili numărul participanților oficioși la *Congresul*

din București reprezentând secția respectivă. În tot cazul trebuie să participe cel puțin 5 membri ai Comitetului și 10 învățători aparținând secției respective.

2. Numărul participanților va fi comunicat imediat Comitetului central din București, Strada Latină No. 10, pentru a se lua măsurile de lipsă cu privire la încartiruire.

3. Președintele secției va face apel fie în scris, fie verbal, sau pe alte căi ce va crede mai eficace, ca să se prezinte la acel mare Congres, cât mai mulți învățători din județul lor, ca astfel Asociația noastră din Ardeal să fie bine reprezentată la primul Congres general al învățătorilor din România.

De executarea acestor dispozițiuni facem răspunzători pe Președinții și secretarii secțiilor.

Cluj, la 10 August 1930.

Andrei Pora,
p. președinte.

Gavril Almășian,
secretar general.

Cărți școlare.

În Editura „Scrisul Românesc“ din Craiova, au apărut pentru anul școlar 1930—1931, următoarele cărți de curs primar, aprobate de Onor. Minister al Instrucțiunii, în sesiunea din lunie a. c.

1. D. Stoica și P. Puchianu:

Abecedarul partea I } colorate.
Abecedarul partea II }

2. A. Pora, P. Puchianu și D. Stoica:

Orientări metodice pentru predarea scris-cetitului.

3. N. Batzaria, D. Stoica și P. Puchianu:

Cetiri pentru clasele: a II-a, a III-a și a IV-a.

4. P. Puchianu, A. Pora și D. Stoica:

Orientări metodice, pentru predarea materiei din fiecare carte de cetire.

5. P. Puchianu și D. Stoica:

Aritmetică pentru clasa I-a (colorată),
Aritmetică pentru clasele: a II-a, a III-a, a IV-a, a V-a,
a VI-a și a VII-a.

6. D. Stoica, A. Pora și P. Puchianu:

Orientări metodice, pentru predarea materiei din fiecare carte de aritmetică.

7. **D. Stoica și P. Puchianu:**
Geografia României, pentru cl. a III-a,
Geografia Continentelor, pentru cl. a IV-a.
8. **A. Pora, P. Puchianu și D. Stoica:**
Orientări metodice pentru predarea materiei de geografie,
din fiecare manual.
9. **P. Puchianu și D. Stoica:**
Gramatică pentru clasele: a III-a și a IV-a.
10. **P. Puchianu, A. Pora și D. Stoica:**
Orientări metodice pentru predarea gramaticii și a com-
punerilor, din fiecare manual.
11. **A. Pora, D. Stoica și P. Puchianu:**
Caiete de prinderi geografice, pentru clasele a III-a și IV-a.
12. **A. Pora, P. Puchianu și D. Stoica:**
Caiete de desen pentru clasele: a I a a II-a a III-a și a IV-a.
13. **D. Stoica, P. Puchianu și I. Tănășescu:**
Caiete de caligrafie, pentru clasele I-a, a II-a, a III-a și a IV-a.
14. **A. Pora, P. Puchianu și D. Stoica:**
Orientări metodice, pentru predarea dexterităților, în
clasele primare.

Rugăm pe colegii noștri — învățători și învățătoare — să cerceteze și aceste lucrări, să le compare cu oricare altele și să le introducă în școlile D-lor, dacă vor găsi că merită.

Îndeosebi, atragem atențiunea tuturor, asupra manualelor speciale pentru învățători. Aceste manuale cuprind două părți: 1. materia de predat elevilor și 2. *orientări metodice*, necesare la predarea fiecărei lecțiuni, din manualele noastre pentru elevi.

Am socotit necesare aceste orientări, pentruca, pe deoparte să ne punem de acord cu toți colegii, asupra principiilor, care ne-au călăuzit pe noi, la întocmirea manualelor și pe de altă parte să contribuim, într'o măsură oarecare, la ușurarea și sistematizarea muncii din clasă.

Noui manuale școlare de curs primar.

Reamintim colegilor, că în prezentul an școlar au apărut: *Aritmeticele cl. I. și II. primare*, lucrute de d-ni M. Eremie și Gh. Tîlîncă, *Învățători Cluj*.

Manualele au fost aprobate de Onor. Ministr. în sesiunea din luna Iunie 1930, cu mențiunea: *Aceste manuale vor folosi*

învățământului, fiind un bun îndrumător și pentru învățători. Sunt întocmite conform programei în vigoare și principiilor stabilite de pedagogia modernă și sunt unicele în țară atât din punct de vedere metodic cât și redacțional, tipărite pe hârtie bună semivelină, cu numeroase clișee clare și tipar excelent.

Se pot procura la Librăria Învățătorilor Cluj, Piața Șefan cel mare. — Librăria Onișor Cluj, Piața Unirii, sau la autori Em. Eremie, Cal. Dorobanților 66. — Colegilor oferim un rabat 15%.

Au apărut

în editura Librăriei și Tipografiei Învățătorilor din Cluj următoarele manuale școlare de curs primar pentru școlile dela orașe și sate:

<i>Geografia României</i>	pentru cl. III	primară
<i>Continentele</i>	" "	IV "
<i>Geografia Europei</i>	" "	V "
<i>Azia, Africa, America și Oceania</i>	" "	VI "

de

Andrei Pora, și **Const. Răsmeriță**

subrevizor școlar, Profes
fesor de pedagogie.

fost învățător la Aplicație.
Profesor în Cluj.

Toate aceste cărți au obținut aprobarea Onor. Minister al Instrucțiunii, dată pe baza avizului elogios al Comisiunii de cercetare, sub No. 578—1930.

Autorii lor au reușit să dea pentru folosința școlilor noastre dela orașe și sate, o serie de cărți de Geografie, care prin preciziunea cu care sunt alcătuite, prin metodă nouă în spiritul noilor curente pedagogice, ca și prin înfățișarea lor tehnică, vor ușura mult munca învățătorilor. Ele vor avea calitatea să trezească în copii plăcerea pasionată de carte și le va ușura înțelegerea pentru știința concretă a Geografiei în general și dezvoltă iubirea pentru pământul patriei noastre în special.

Călăuziți de principiul că harta este cel mai important mijloc ajutător în învățământul Geografiei, autorii au ținut să dea în cadrul textului la toate aceste manuale, cât mai numeroase hărți și ilustrațiuni dintre cari, multe colorate, lucrute la cele mai bune ateliere de cincografie și litografie din Cluj.

Manualele se tipăresc la institutul de arte grafice „Progresul“ din Cluj, cu litere frumoase, pe hârtie semi-velină.

Librăria și Tipografia învățătorilor face un apel călduros, către toți învățătorii din țară, să procure pentru școlile lor aceste cărți, apărute în Cluj, de autori, cari au ținut seamă de împrejurările specifice ale școlilor noastre, precum și de gradul de înțelegere al copiilor din satele și orașele noastre, conformându-se întru toate programei analitice.

Se pot procura, *cu prețurile cele mai ieftine la Librăria Învățătorilor din Cluj.*

Manuale pentru cursul primar.

În pragul noului an școlar înregistrăm cu plăcere apariția unei serii de manuale școlare compusă de noii autori, ca Traian Șuteu, Th. Iacobescu, Cezar Petrescu, Petre Bizerea, N. Simionovici și Teodorescu, toți cunoscuți dascăli, iar între ei dl Cezar Petrescu distins literat. Începând cu Abcдарul și până la clasa IV. primară, acești harnici colegi au prelucrat toate manuale de curs primar, ca: Cărți de citire, gramatici, aritmetici și geografii. Manualele au apărut în editura „Scrisul Românesc“ din Craiova.

Cercetând exemplarele, ce ne-au sosit la redacție, constatăm din capul locului deosebită grijă cu care au fost compuse atât în ce privește fondul cât și forma. În genere se remarcă la toate materiile, ilustrațiunile și desemnele unitare și perfecte, desemne vioae, în care copilul e într'o vecinică mișcare. Bucățile de citire metodic întocmite, sunt în cadrul de pricepere și dezvoltare a sufletului copilăresc. Judecând și după înfățișarea externă, prin aceste manuale în mâna școlarului de astă dată se pune un lucru artistic întocmit.

Recomandăm aceste cărți spre consultare învățătorilor.